

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Kar. Pol.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmierno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Irvan Carevine više poštarina. Gdje se najđe najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljeno svim ukupno pod jednim zavojem i imenom; davat černo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku Naznačivši ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrijeme, neka to javi odpravništva u otvorenu pismu; za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamaciju*. Ako List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIŠTVO I ODPRAVNIŠTVO

nalazi se

Cornia Stadion N. 12.

Pisma se šalju platjena poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se li u olozati li u izvadku, najme prema svojoj vrijednosti i smjeru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi nepotrebljuju. Osobna napadanja i oštro sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobčena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak svuše 5 novčakah; li u slučaju opetovanja po što se pogođe oglasanik i odpravništvo. Dopisi se nevrtaču. Uredništvo i odpravništvo, oim izvanrednih slučajevah, nepodpisuje, nego putem svoje *Listnice*.

Narodni zastupnici na zemaljskom saboru u Poreču,

I. Za izvanjske občine.

1. Kotar Voloski:

G. ANDRIJA ŠTRK, kanonik i župnik u Trstu.

G. MATKO LAGINJA, odvjetnički perovodja u Voloskom.

2. Kotar Koparski:

G. VJEKOSLAV SPINČIĆ, školski nadzornik u Koprui.

G. ANTON KRIŽANAC, posjednik u Žavlah.

II. Za gradove:

Kastav, Volosko Lovran i Mošćenice:

G. VINKO ZAMLIĆ, župnik u Veprincu.

Poziv na predplatu.

Molimo sve naše p. n. predplatnike, da nam predplatu za drugo polujetje čim prije poslati izvole.

Preporučamo ujedno što vruće svim onim našim predplatnikom koji nam stogod duguju za ovu ili prošle godine, da odmah učine svoju dužnost, da uzmognemo ovaj pučki list bez skrbi, neodvisno i neustrajivo ravnati i uredjivati.

U Trstu, 1. Julija 1883.

Uredništvo.

Naša je budućnost.

Već smo zadnji put rekli kako je naš narod pod tudjinskim jarmom stanjao stoljetja i stoljetja.

Ipak do ovoga vjeka sačuvao si je svoj materinski jezik.

Još godine 1848, osim pešćice Talijanah, ostanakah mljetakah, u njekih gradićih prema zapadnoj obali i osim onih na obali, Istra bila je čisto hrvatska odnosno slovenska.

Za dobe absolutizma nastojalo se

narinuti njemačtinu i Talijanom i Hrvatom.

Za vrijeme ustavne vlade dobili uzde Talijani. Borili se protiv njemačtvu i svladali ga. Nadomješćivali ga s talijanstvom nesamo u svojih mjestih nego i hrvatskih. Tim su Hrvati prešli izpod jednoga jarma u drugi. Robovi su promjenili svoje gospodare.

Vlast bila je u rukah sabora i odbora talijanskoga i talijanaškoga tim veća, što su jih i vlada i vladini muži uvijek i svakom prilikom podupirali. Tvorilo se Talijanom priznato zakone. Hrvatski nije se jih nit oglašivalo.

Rabilo se samo talijanski jezik. Nastojalo se potalijaniti občine. Ustrajalo se većinom talijanske škole.

Trošilo se novac većinom u talijanske svrhe.

Plaćalo se knjige koje su dokazivale da je Istra talijanska.

Pisalo se u tom smislu u novine. Pisalo se tako u Rimu, Milanu, pak i u Beču.

Svieta nepoznajućega Istra vjerovalo je, da je Istra zbilja talijanska, i više nego li ju napravilo u zadnjih vadeset godinah. »Odkud na jednom

Hrvati u Istri?« zapitao je u čudu ministar u Beču, kad jih je dr. Vitezović spomenuo.

Nit sami Slaveni, nit oni monarhije, nisu znali za nje.

I Hrvatoh bilo je koji jih nisu poznavali.

»Tužna Istra«, »jedni istarski Hrvati« bilo je jedino što se je kadkad od njekih čulo. —

»Naša Sloga« i rodoljubi oko nje radila je medjutim tiho i lagano al postojano oko probudjenja i prosvetljenja hrvatskoga naroda u Istri.

Mladji naraštaj kupio se što oko »Naše Sloga«, što se inače na rad dao. Napisalo se po koji člančić i drugdje, napisala se i po koja knjižica. Širila se kajiga medju rodoljubi u Istri, a ovi ju znali priljubiti i narodu gdje više gdje manje. Ustrojila se i po koja čitaonica.

Razni slavenski narodi monarhije protivili se izravnim izborom. Bili oni kakvi mu drago, oni su pokoristili kranjskoj, i Istri. Da nije njih, našoga se glasa neču u Beču. Jedino uvedenjem izravnih izborah mogli su Hrvati bar jednoga muža poslati u Beč, koji je ne jedan put izvan Istro

prikazao stanje stvarih u Istri, kakvo u istini jest.

Saznalo se za Hrvate u Istri izvan nje. Hrvati Istre budili se, i bude se sve to jače, na strah protivnikom, na sramotu onih koji su trubili da jih neima.

Groznica bila jih protresla, kad su ono lanjske godine doznali, da je izabran naš čovjek u zemaljski sabor sa 60 proti 13 glasovah. U prvom hipu nisu se mogli nit snaći. Da nije lukavosti, prevrtljivosti, prevarah, lažih, podkupljivanja, da nije sva vlast i obćeniti novac s jedne strane, a siromaštvo sa svimi posljedicama s druge, svi izbori u izvanjskih občinah bili bi onako prošli, kako je lani prošao u Koprui.

Al strah prouzročien onim izborom, ne gledom na osobu, nego gledom na načelo; strah, da se ne izgubi svu vlast i obćeniti novac; nakana, da se dokaže, da nije bio potrebit zakon o porabi jezika kod sudovah u Istri, te tim osramoti ministarstvo; želja, da se i unapred trubi da je Istra talijanska: to sve izazvalo je naše protivnike, te su upotrebili sva moguća sredstva, da budu njihovi prištaši izabrani u sabor.

Izbiri izbornikah.

Iz Poreča rigale su se kleveto, laži, psovke na naše muže.

Zdvojnini glasom dovikivalo se kako je organizirana hrvatska stranka, i pozivalo svoju željad, da se proti njoj sjedini.

Na putovanje po zemlji, u pojedine občine dali se zemaljski kapetan, zemaljski inženir, zemaljski računarSKI činovnik i mnogi drugi.

Po Poreču za cijelu Istru, vladali su se njihovi pristaše u pojedinih kotarih. Protivnici su većim dielom pobjedili. Ali oni čute, da je to bila Pirova pobjeda. Još jedna takova, oni propadoše.

Izuzov kotar lošinjski, gdje se je pak rad izbora izbornikah moralo sa trijuh stranah uticati k namjestničtvu i ministarstvu i gdje se je uništilo jedan izbor pak brzojavno naredilo drugi, mi smo zadovoljni sa uspjehom uz sav malen broj naših zastupnikah.

Poslje sto i stogodišnjega robovanja naš je narod zametnuo borbu sa svojimi zakletimi neprijateljima. I borio se od Podgrada do Promonture i na otocih, od Pirana do Voloskoga i Labina. Borio se je po svih kotarih.

U Voloskom kotaru sve občine bez iznimke dokazale su, da je tuđinstvu za uvijek posve odzvonilo.

U kopsarskom bilo je borbe, ali i tamo su se naši protivnici već mogli osvjedočiti, da njim je odklenkalo. Slovenke občine osvjetlale si lice. U dvih hrvatskih podlegli su naši, ali ne bez borbe. Hrvati Buzešćine za prvi put su stupili na bojno polje kao takovi, sa priličnim uspjehom prema okolnostim u kojih se nalaze, i mešetarijam koje su se proti njim upotreble.

U Pazinu za prvi put su se naši osvojili na svoje noge. Sama dva predubljena sela i pojedinci iz ostalih činili su protivnike strepiti cijeli dan, prouzročili borbu koja je trajala od 9 u jutro do trijuh poslie ponoći, dakle ništa manje nego 18 urah. Što će biti, kad se sva sela probude? A tomu neće se mnogo! — U Labinstini, kako smo čitali u jednom listu, samo za dva glasa propali su naši. A valja znati da je tamo do sada skoro svemoguć bio barun Lazzarini rad svojih velikih posjedah i da je baš osobni obzir na njega tegnuo na protivničku stranu, te da je onuda naš narod dosada malo znakovah života pokazao. — Tinjanci su se junački borili, uza sve iznimno i nečuveno stanje u kojem se nalazi uprava njihove občine. — O Zmijnjih neznamo kako su prošii. Boljunci odnesli pobjedu.

Sela puljske občine za prvi put u borbi, pobjedila su. I vodnjanska bila bi da nije izdaje. Žestoka borba razvila se u Barbanu. Uza sve silne agitacije, uza sva obećanja, zastrašivanja i novac, uza svu gospodu iz Vodnjana i Poreča, jedva su sa nekoliko glasovah pobjedili.

I Hrvati porečkoga kotara, koje se je već kao zamrle držalo, dokazali su da žive. Ljuto bilo je křeševu u Vršaru. U samoj porečkoj občini jedva jedvice su protivnici pobjedili. Drugud bi bili i pobjedili da su se u borbu dali.

Promatrajući mi sve to, osvjedočili smo se kako ikad prije, da se narod budi, da se osvjedečuje, da dolazi do spoznanja, da luđi prijatelje od neprijateljah.

Ukriepila nam se je nada u pobjedu naše pravedne stvari.

Sad jače nego ikada čutimo, da e naša budućno st.

Već smo u posljednjem broju štogod javili ob izboru izbornikah, i rekli, da ćemo o njem u sljedećih brojevih obširnije pisati. Želili bi čim vjerniju sliku predočiti. I dobro i zlo navesti, da se dobro uzdrži, a zlo s vremenom popravi. Koliko smo sa raznih stranah doznali toliko izvješćujemo po kotarih i občinah.

I. Kotar Kopsarski.

1. *Občina koparska.* Uz grad Kopar spada pod tu občinu podobčina Lazaret, brojeća oko 2206 stanovnikah, skoro samih Slovencah, napram 8400 gradjanah. Izbor četvorice izbornikah prošao je tu tiho, tiho sa naše strane. Nit se pisnulo. Od svih tih preko 2000 stanovnikah nije došao nit jedan. Smatrali su to uzaludnim trudom. Zašto? Evo. Kod posljednjega izbora izabrali tri naše izvana, jednoga protivnika iz grada. To je Talijano peklo. Umovali, umovali, i došli na ovo. Ima gradjanah, koji neplaćaju 10 for. poreza u sve, da bi mogli glasovati kao gradjani, i koji imadu posjeda u lazaretskoj občini, i to toliko da prevladaju. Lazarećane. Preradili su izbornu listinu. Motnuli u nje sve one gradjana. Došlo njih kakvih 15 k izboru, a bilo je ljudih u gradu pazećih neće li doći i lazarećanski birajući, da bi pak trčali po kućah i vukli ljude k izboru. Nije trebalo. Izabrali su tri gradjana i to dvojicu gospoda Basoggio mladoga Madonizzu (kojega otac će glasovati kao veleposjednik) i jednoga Lazarećana, nekoga Furlanića, koji je petnaest danah skoro svaki dan išao u grad i tamo se smukao oko gospode. On je i inače njihova kreature. — Njekako je čudno, da gradjani glasuju u izvanjskih občinah.

Bilo pak to i zakonito, stanovnici podobčine lazarećske postali su bezpravni. A uzrok je u tom, što su pridruženi gradu Kopraru. Oni neimaju u obćinom zastupstvu nit jednoga svoga zastupnika. Oni ovo sada nemogu s uspjehom vršiti izbornoga prava za zemaljski sabor. Krasnih li odnošajah u ustavno vladanoj zemlji! Inače moramo i to reći, da bi naši Lazarećani bili ipak imali doći k izboru.

2. *Občina izolka.* Uz grad Izolu s okolicom brojeći blizu 5000 stanovnikah, spada pod tu občinu podobčina Dvor ili Korte (Corte d'Isola), brojeća oko 600 stanovnikah. Bira jednoga izbornika. Gradjani se tu nemješaju u poslove izvanjskih stanovnikah. Od ovih došla su sama tri birajući, i izabrala našega izbornika. Hvalvredan je postupak gradjanah. Ipak mogao bi jih kogod nabukčakati, moglo bi se jih dati nagovoriti, pak bi iznenada mogao biti izabran izbornik protivnik. Na to valja da buduću birajući iz Dvora uvijek pripravni, i da jih mnogo više dodje nego li jih je ovaj put došlo.

3. *Občina piranska* ima preko 11400 stanovnikah. Od tih ima jih u gradu skoro 7400, u okolici 2000 medju kojima ima mnogo Hrvatah sa istarskoga Krasa naseljenih.

Ostali stanovnici spadaju na hrvatska i slovenska sela Sandrija, Kastelenere, Padena, Sv. Petar, Novavas. Ti ljudi neimaju nijednoga občinskoga zastupnika svoga. Oni nit neznaju kako se s njihovim imanjem upravlja. Za nje se ništa neradi. Kod izbora izbornikah izkazali se Padenci. Došlo jih k izboru 18.

Talijani u Piranu su jih čudno gledali. Nisu se pravo nit snašli, nisu znali što to znači. Oni su imali nješto na svoju stran predobljenih, koji su glasovali za njihovu listu. Padenci

ci imali su svoju. Svi kako jedan, i još njeke s njimi, glasovali su za dva brata Dilići i za dva brata Grizona oboje iz Padena. Poslie izbora počeli se Talijani vrtiti oko njih. Nješto njih laskali, vi ćete za naše. Nješto njim strašili: neće valjat izbor, jer ste svi iz jednoga sela. Padenci njim jedva i odgovaraju, smiju njim se pod brk. Odu pomosno k svojim kućam. Talijani si mislili: s timi je lahko i javili babi blebetuši Istriji, da će naši dobri Padenci glasovati za Delbela i Clarcija. Iskali, tražili, smišljali, psovali na svećenike (premda nebihaše nijednoga nit blizu) i snovali uništenje izbora. Nije išlo. Dva doktora c. kr. bilježnik Buba i odvjetnik Fragi acomo upregli konje i odputili se u Padenu odmah drugi dan poslie izbora izbornikah. Predstavili se padenskim mužem i pitali za podžupana. Bio je kog poslao. Ostavi posao kad dođeje da ga njeka gospoda traže. Uljudno jih pozdravi i zapita: što želite gospodo od meno? — Rado bi nješto s vami govoriti, odgovore doktor. — Molim izvolite sa mnom u kuću, šta ćemo ovdje na cesti, primetne podžupan. — Unidu, ovaj njim ponudi stolice. — Poznate nas, bilo je prvo pitanje. — Nepoznam, al sam vas vidio prekjuncer kod izborah. — Ja sam taj i taj doktor, ov je taj i taj doktor, reče jedan izmedju njih. Došli smo, da glasujete s nami za buduća zastupnike u sabor. I tako su s nami Buzećani i Pomjanci i ostali puk, i naši će stalno bit izabrani. — Čudno mi je gospodo, zašto vi nas četvorici lovite krd sto već s ostalimi sigurni, da će bit za vas četiri viho ali manje to je svejedno. — Pak koga vi mislite izabrati, zapitaju gospoda našega podžupana? — A mi mislimo muže s kratkimi bragešami, odgovori on i pokaže na svoje gaće sižuće malo preko koljena. — Kad su vidili gospoda, da je kost pretvrda, htjeli su bar znati, da li su Padenci nagovoriti. Pitali su da li jih je župnik, čestiti Ladavac, na noge stavio. — Nije, on nam je samo preporučio, da poštone muže izaberemo, odgovori podžupan i ode na svoj posao. — Doktor išli k drugomu izborniku al su kod njega gora neg kod prvoga prošli. Dva tri dana pred izbore sporučili su doktor Padencem da će njim dati 400 for. za crkvu jer znadu da želo popraviti ju; jednom izborniku obećali 100 for. za crkvu, ako za njihove glasuju, bar za jednoga, do čim su drugoga grdili, i tako da je Buzot i Roč i drugi za nje. Gospoda doktor predzadnji dan pred izbori došli pod Padenu, valjda su se bojali u Padenu, i poručili po izbornike, al uzalud, Padenci rekli su, da će oni glasovati za svoje, da neće odustati od toga, da neće zatajiti svoga roda, makar njim dali tisuća i tisuća forintih. A kad su njim Talijani rekli, da su već u novine metauli, da će Padenci s njimi glasovati, pak da će jih bit sram ako nebudu, odgovorili su: Nismo vam mi krivisramote. Nisu Padenci krivi da doktor Talijani laži u lažitorbu siplju, i da čino računane bez krčmara.

Živili Padenci, i njihovi izbornici Dilići i Grizoni. Junacii tako valja postupati sa vuci u ovčjoj koži. Bili vi primjerom za sve naše ljude u Istri. Tada će gospoda doktor Talijani svuda proći kako u Padeni, odsavdu odilaziti dugim nosom, a naš se narod osloboditi tudjega gospodarstva.

4. *Občina pomjanska* je najbliža kopsarskoj. Ima blizu 6000 stanovnikah sve našega naroda. Bar tu nebi imali Talijani nikakva posla, da je i malo dukta pravnoa u njih. Ali da.

Hoće li to od njih očekivati, tad jih nepoznaše. Oni bi htjeli i u tudjoj kući gospodarovati. Malo prije izbora izbornikah, bio je i izbor občinskoga zastupstva. Već prije toga putovali su oni po raznih selih i radili da se izabere zastupstvo koje bi njim odano bilo. I uspjeli su u toliko, da je po njihovoj želji bilo zastupstvo i načelnik izabran. Ipak nije takov kako su želili. Neće se Talijanom predati. — Pred izbori izbornikah dali se gospoda Talijani opet na rad, pozivali su nadžupane i uglednije osobe k sebi na dogovor i putovali po selih obćine, medju njimi i gospoda Madonizza i Marsich vulgo Beršan. Ulovili su one, koji su štogod dužni kakvu Kopraninu i naložilo njim kako imadu raditi. Našlo se u občini ljudih, koji su za nje radili. Ti ljudi imali su novacah i nudili su jih onim, koji bi glasovali kako će njihovi gospodar. Ti ljudi najradje su spravljali vrijeme u krčmah. Pozivali su druge, pili su i napajali jih. Govorili su kako su podučeni bili, i kako su ti njihovi učitelji govorili. Najviše proti svećenikom: pustite sleparske pope, ako budu oni gospodarili bit će svega konac; oni od cesara plaću potežu, i raditi će na to, da budu franki uvijek veći. Pak proti jednom za koga su držali da će bit kandidat. Da je pop, da mu je misa uzeta, da je carski kraljevski, da je u Kopraru od danas do sutra, da će ga Kopranu iz grada protjerati, da će raditi na to, da se nadžupanijski ured premjesti iz Pomjana u Svetmarju; kako su ti njihovi meštari, lagali su i klevetali.

Na dan izbora izbornikah za radna došao je spomenuti g. Maršič medju one birajući, koji su bili za Talijane predobljeni i koji duguju Talijanom. Visok vam je taj Maršič i krupan. Uvao je siromašno stado, koje se je gostilo u krčmi, pratio ga je pak do u samu izbornu dvoranu. Imao jih je više nego li su imali pravog glasovati. Taj broj Beršanovih ili pakto zloba i hinavstvo bilo je uzrok, da je tajnik pomjanski Škrjanc govorio našim birajući, da njim ništa nekoristi, da ima toliko protivnikah, da je nemoguće nadglasovati jih. Našli su ipak neprestrašili već rekli, mi ćemo za naše glasovati, pak prošlo dobro ili zlo, naša će savjest mirna biti, da smo učinili svoju dužnost. Izabralo se. Cielo vrijeme bilo je neodlučno. Bršanovci i naši svjestni birajući nisu se po broju mnogo razlikovali. Konačno bila je pobjeda ipak naša.

Naši dobili koji 34 koji 35 glasovah, svaki naš nije sebi glasa dao. — Bio je to prvi dan izbora u kotaru kopsarskom. Vidilo se što su Talijani sve poduzeli i kako su naučili raditi kod izborah. Pokazali, da bi htjeli i u tudjih kućah gospodariti, a da to budu i najgnusnijih sredstvih su se služili. Čra njim obraz. Kad opet dođu, sa meklam ih tjerat. Naši prijatelji jedva na dan izbora uvjerali su se o protivničkom radu. Jedan videć kako je naroda prevareno, htjeo mu je govoriti, al to nije dopušćeno u izbornoj dvorani, vladin povjerenik mu je zabranio. Najviše predobljenih od Talijanah bilo je iz Truškah, Marezige, Pomjana. Najviše naših iz Svetmarje, Koštaborne i Krkavacah. Za one prve želimo da se već jednom osvjeste, da vido kamo jih talijanska stranka vodi, da se već nedadu loviti i to nit za zdjelu leće nit u nikakvu cieniu. Hvalimo one koji su spasili narodnu čast. Živili!

(Stiedi).

Izbori za pokrajinski sa- bor u gradovih.

Dne 27. prošlog mjeseca obavili se izbori u gradovih istarskih.

Izabrano je u svemu 11. zastupnikah; od tih 10 nam protivnih, a jedan naš; i to za gradove: Kastav Volosko, Lovran i Mošćenice, župnik g. Vinko Zamlčić.

Ove poslednje gradove zastupao je dosede naš protivnik g. savjetnik Terdich. I ovaj put je kušao g. savjetnik sreću, njegova klika živo radila zanj, na istina i pravo pobjedi, nezakonitost i nasilje podlegne. Kako nam brzajom iz Voloskog dojavio, glasovalo je 67. biranah za g. Zamlčića a 57. za g. Terdicha a tim bi sa većinom od 10. glasovah izabran hrvatski zastupnik. Čestitamo od srca junačkim izbornikom i čestitamo g. zastupniku. Tako valja korak po korak zemljište pridobivati a protivnika iz svih naših kotarah protjerati. On nek vlada i gospodari u svojoj kući a mi ćemo u svojoj.

Nadalje bi izabran u gradovih: Buzet Izola i Milje g. namjestnik de Pretis; u gradu Kopru usljed silnog pritiska radikalne talijanaške stranke g. Dr. Gambini dočim je g. vitez Babuder, dosadnji zastupnik, ostao u manjini; u Pazinu bi izabran g. Dr. A. Mrak; naš kandidat dobi 8 glasovah; u Poreču g. Frano Šbiš; u Piranu g. dr. Bubba, u Rovinju g. Dr. Mate Campitelli; u malon Lošinju Dr. Fr. Vidulich; u Motovunu Dr. Canciani. Za trgovčku komeru u Rovinju g. Filipp Ivancic i Niko Dolbello.

U izvanjskih občinah izabrano je 8. protivničkih zastupnikah (što i kako, nek govore naši dopisi i protesti na namjesticu i ministarstvo) a 4 zastupnika naša. Imademo dakle u svemu 5. zastupnikah narodnih.

DOPISI.

Buzetščina u vrijeme izbora 1885.

Nebi vjerovao, tko nevidi svojim očima, kako šarenjaci i istarski Talijanaši znadu lično postupati sa kmetom u vrijeme izbora. Znadu se preobraziti iz mrkog vuka u najmilijeg janjca. Poznata je dobro njima slaboca našeg prostog kmeta; znadu oni, da ovaj daje se lahko prijaviti i da njima odmah vjeruje, samo ako se oni dostoje njemu ruku stisnuti. Žalibože, da je tomu tako! — Istinito je, da mnogi i mnogi izmed našeg naroda jesu pogledali i spoznali, da ako jedu češnje sa gospodom, njima repi ostaju, nu ipak dadu se zamamiti sa kakovim laskavim obećanjem. Bog sam znade, koliko se toga obećuje u vrijeme izbora, a nikad neovršiti. Obećalo se je i u naših strana dostoa toga. Nije uzaludno ovuda putovao pokrajinski kapetan g. Vidulich i pokrajinski mjernik g. Krismanich.

Da je propala narodna stranka kod izbora fiducijarih dne 8. Lipnja, kriva jesu bila obećanja od strane šarenjačke. Čudnovato je, da iz Krasa, odakle se nadala hrvatska stranka najveće pomoći, nebijaše nijednog osim onih iz Trstenika, Dan, Bresta i Rakitovca. Nismo vidjeli nijednog od naših iz Lanišćah, Bregudea, Praporčja, Podgač, Klenošćaka, Sluma, Skropinjaka i Rašpora. Valjda njim bi obećana cesta do Lanišćah! Ili možda nisu se htjeli zamjeriti gosp. glavaru Clarici-u, što njim je dao napraviti «fontanu» u Lanišćah, ali ne iz svog džepa! Neka bude koji uzrok hoće. Čići nisu si ovog puta čast napravili. Opominjamo jih, da se drugiput ne dadu zasleepiti s pustimi obećanjima na svoju škodu. A i gg. svećenikom iz

Lanišćah preporučamo, da drugiput budu srdčaniji, da nemadu straha, nit obzira na nikog, kada se vojuje za svetu stvar.

Što smo propali, krivo jesu i svakovrstae nezakonitosti od strane poglavarstvenih osoba. Da spomenemo samo onu sa listama. Mnogi i mnoge podobćine nisu niti dobile liste, u kojjoj su napisana imena onih, koji imadu pravo glasovanja; a mnoge su dobile listu jedva, dan prije izbora; u mnogih jesu izpuštjeni oni, koji imadu pravo glasovanja a upisana imena onih, koji su umrli pred 20. dapačić i pred 30. godinah. Ovo je sve proti zakonu, ali istarskim Talijanašem je dopušćena svaka nezakonitost. Neka bude, vratit ćemo šilo za ognjilo. — Jedan od glavnih uzroka što nepobjedismo jest taj, što su naši protivnici novcem glasove kupovali. Ovdje nastaje pitanje, tko daje ota novce? Buzetska gospoda sigurno ne; jer u obće znano, da do većine gospode buzetske posve zaduženah, dapačić mnogi od onih, koji su se veoma brinuli za izbore, nisu vriedni platiti niti ono vino, koje popiju kod sitomaiških kromarah, nisu kadri platiti po više godinah niti pristojbe za njihov «casino di societa privata» nemogu placati svoju služinčad, itd. Tko je dakle dao novce za kruh, koga je propali gospodin A. pune vriede nosio po Ročkoj i Dolenskoj plovaniji? Ovom prigodom preporučili bi tomu grčkumu Talijanašu, da ai one vriede sačuva za starost, jer bi mu jošta moglo rabiti. Tko, dakle daje te novce? Da nebi možda trpila obćinska blagajna (kassa)? jer nam je znano, da je kod zadnjeg izbora prošle godine buzetski glavar Clarici (Klarici) posudio kod buzetskog gradjana Fabijančića novce za agitiranje, a još danas nisu mu povratjeni. Neka dakle dobro pazu buzetski obćinari, a osobito obćinski zastupnici, kako i kamo se troši obćinski novac, kad buzetski glavar neće, da daje već 6. godinah obćinski računah. Tu mora biti nočistog posla. Gospodin glavaru! ako hoćete biti opravdan i za poštenog čovjeka držan pred rukom, van sa obćinskim računim, jer drugčije moramo o Vami zlo misliti.

Dalnji uzrok, što smo propali kod izbora fiducijarih jest, da mnogi naši svećenici nisu vršili svoje dužnosti, mnogi iz straha, a mnogi iz drugih obzirah. Lanišća jesmo već spomenuli. Humske župe upravitelj gosp. Fr. Repič nije se niti ganuo, niti rieči kazao svojim ljudem, a od č. g. Mateja Mikuša, župnika u Draguču rodom Slovence, ni smo se mogli ništa niti nadati, pošto je podpisao sa šarenjaci iz Draguča molbenicu za talijansku školu. Na čast bilo njemu i onoj izdajici iz Movraža. Presjelo njim! Otaj delija iz Movraža Vam je Ignacij Meško kurat, rodom slovenski (?) Štajerac, koji je glasovao sa buzetskim Talijanašim i svoje ljude takodjer nagovorio, da glasuju proti nam. Bog nas očuvaj od takovih pastirah! Porečki list «Istria» hvali ga veoma, što je glasovao s njima; neka mu bude ota hvala, ta neka mu Talijanaši priskrbe kakvu prepozituru, jer »prežencu» imade za mitru.

Čast budi pako ovdje izražena č. gosp. Ivanu Vrančić-u župniku na Vrhu, č. g. Antunu Petolin-u kapellanu u Črnici, isto tako č. gosp. Antunu Micčić-u župniku u Roču i č. g. Fr. Blažić-u župniku u Dolenskoj plovaniji, koji su se ponesli kao pravi narodnjaci i prijatelji puka. Čast ide i vriedne Hrvatice iz Štrpeda, kojih ćemo se uvijek ponosom spominjati. Pohvaliti moramo one kmete iz Dan,

Trstenika, Bresta, Rakitovca, Črnice i iz Vrha, koji su došli u dosta velikom broju vršiti svoju dužnost.

Propali jesmo u Buzetu i u Roču radi gore navedenih uzroka, ali predbobila su naša bratja u drugih obćinah koparskog kotara, koja znadu malo bolje od nas braniti svoje pravice. Živili dakle svieštni Hrvati i Slovenci koparskog kotara! Živili naši vriedni zastupnici velešt. gosp. Spinčić i Križanac. Neopisivo veselje vlada u našem puku radi to pobjede, koju su Štrpedjani proslavili u subotu na večer veoma liepo sa pucanjem i muzikom kličuć neprestance: Živili naši dćini zastupnici gg. Spinčić i Križanac.

Na koncu želimo onim iz buzetske obćine, koji su glasovali proti našim zastupnikom, da njim presedne: onaj škopac i oni bigoli, koje su jeli u petak u večer pred izborom, te da bi se jednom na svoju škodu opametili i nedali se drugiput voziti na voz u Kopar, kao i telci u mesarnicu.

Iz Porečćine u junju 1885.

Veleč. i štovani Gospodine vriedniče! Ovo je prvi put, što ja pišem u novine, zato ne zaborim mi ako nije svo u redu, i budite voljni Vi, koji znate, napraviti, što treba. Jer znadem, da ste zabavni s mnogimi posli za sadašnje izbore, i da mi zato u volecionjemo Vašem listu, dičnoj «Našoj Slogi» nemožeta mnogo mjesta ustupiti, stoga bitću kratak.

7. t. m. imali smo u Poreču izbore; nu čujem da jako malo fiducijarih. Neznamom broja koliko da jih je došlo birati, Uzrok tomu je, što ih je malo, — jedva ili niti treći dio — imajućih pravo glasovanja, dobilo pozive na izbore; da su bile i kada izborne liste izložene, nigdje nam se nije javilo; i zato se u pravom vrijeme pritužiti nisu mogli oni, koji su bili iz listah izpušćeni; krivo je bilo dalje i to, što su mnogi, hojeći se zamjeriti gospodi, ako glasuju za kmetške, naše fiducijare, volili ostati doma; najviše pak napokom to, što velika većina naših kmetah još tvrdo spava. Na biralištu u Poreču odlikovali su se u priekomjernoj mržnji proti nam i našim fiducijarom osobito dva gospodina. Imena njihova za sada ne kažemo, jer moglo bi to, od strane jednoga tih, komu od naših sirotah škoditi. Nu, reći ipak moramo upravo tomu gospodinu sledeće: Gospodine dragi, Vi i Vaši imate svoje zastupnike u saboru, koji izabiraju Vaši gradovi i veliki posjednici. Kada ovi biraju, onda mješajte se, onda hvalite, kudite, strašite, mičite, kupujte glasove i trgajte listića iz ruka drugih. A kada mi biramo svoje t. j. kmetah zastupnike, onda, Vas molimo, pustite nas u miru; jer podpun smo osvjedočeni, da će nam tako bolje biti. Mi hoćemo zastupnike naše krvi i jezika, koji ljube nas i naš jezik, jer znamo, da ovi nam neće zla. Mi nećemo zastupnikah, koj nas zovu, «šćavni, šćavoni», koji neznadu ili se srane našega jezika, ovoga od Boga najvećeg nam dara; što ćete, da u nas i na nas takov još ljubiti može? — Drugomu gospodinu pako koji se takodjer odlikovao na biralištu u mržnji proti nami, dovikujemo iz dna naše duše: «Previremo te!» znamo bo vrlo dobro, da i gospodski klubok pokriva više putah glavu punu slame.

I poslie tolika truda, nagovaranja, pristojah, obećanjah, prošnjah i pogrdah na vriedne naše svećenike, (kao da mi nabismo mogli i smieli i svećenike, u koje imamo povjerenja, za naše fiducijare birati?) pošto je rećenoj dvojici gospode za rukom, njekolicini izmamiti listiće naših fiducijarah, ter narinuti im one taljanaške stranke. Na ovaj način junački izadobili su većinu za taljanaške fiducijare, za — samo jedan glas! — Nek im bude! Glasovati će njihovi fiducijari za zastupnike Taljane. *) Mi ih našimi zastupnici nikad smatratif nećemo. Biti će naši nametnici svi oni, koje ne biramo sami, po svojoj volji, bez grožnje i straha, bez prošnje i nagovaranja, i — bez sile i nasilja. Niš za nas, bez nas! Dao nam je naš premilostivi Car i Kralj pravo da sami biramo svoje zastupnike u saboru; dakle! — dakle ne narivavajuje nam silom za zastupnike naše, vladte vaše; izabrati ćemo si svoje, sami! Nemojšajte se u naše izbore za kmetške obćine, kao što se niti mi nemojšamo u vaše u vaših gradovih. Njeki gospodin pritio nam u Poreču na dan izborah fiducijarah s vojškom: «nascerá guerra!» Mi to otkako razumievamo: Pravo, koje vam je dao premilostivi Vlar, da si naime sami izabirate svoje zastupnike u saboru, mi vam ne priznajemo. Mi bolja od vas znamo, gdje vas postol tišći. Mi ćemo za vas zastupnike birati, t. j. s vašimi glasovim; nas slušajte, mi se u to razumievamo, to ni za vas; za vas je motika i vrganj, vi kopajte teradite oko vaših lozah. Vi nam budite nakovalom a mi batom, bitće vam dobro. Budite mirni, mi ćemo svo za vas, bez vas; i tako će biti vazda mir i sloga medju nami — gradjani, i vami — seljaci, kako je bilo i do sada, i bitće vazda, i na sva vieke- viekah, Amen! — Nećete pak tak — guerra! — Na to vam mi odgovaramo u svojsvojoj poniznosti, kako se to pristoji trudniku — seljaku: Vi bi nam, zakonom osigurane pravice htjeli krajiti, ugrabiti, te ono, što nam isti dobi Bog neuzkrati, t. j. slobodnu volju zantekati, nas i unapried pravim «šćavom» t. j. blagom smatratif, nas na izborih kao takovo u mesarnicu tjerati!

Nećeš tako, kleti «šćavom», nećeš u mesarnicu s liepim, evo ti vita i konopa: dužan si!

Latina je žalostna, dužni smo! upravo to živo osjećamo, osobito u vrijeme izborah. Nu, znamo i to, da platit ćemo morati — (i to čim prije, tim bolje po nas) pa glasovali mi na izborih za vaše ili za svoje. Prefirgano i lukavo znali ste nas uloviti u mreže vaše. A bitće i tu bolje, s vremenom hit će nam i ovdje pomozeno, ufamo se u Boga i braću našu jednokrvnu. Pritieti u vrijeme izborah jadnomu dužniku s poticijuni, čini nam se kukavno, naobražena čovjeka nedostojno. — Nemožemo li vam ni vito ni konop t. j. dug, onda vičete: guerra! Dobro, prihvaćamo boj! Pod zastavom: Zivio nam objubljeni Car i Kralj! Zivila nam hrvatska naša majka! doći ćemo na buduće izbore! Do vidova!

Jedan kmet u ime mnogih.

U Gunskom mjeseca Junja.

Jedan od najdzrvitijih neprijateljah naroda u naših strana jest ovdješnji učitelj Kumičić. Da ugodi prijateljem svojim i svoja gospodje, pomagao je našim protivnikomsvim silami u prošlih izborih; dobro za nas da te sile, toliko duševne koliko tlesne jako su slabe. — Svojim znanjem, kojim došiza malo dalje nasa, pomaganjem dobro poznatog Šimine iz Malog Lošinja, nagovorio je nekoliko seljakah, da izaberu kao fiducijarije ljude, koje im je on na papr napisao, jer je znao, da ta isti glasovati za gospodina savjetnika, starog svog prijatelja; to se

*) Već su glasovali, tobač slobodno, svlašteno ucelvano!

